

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 389/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti I., s. r. o., S., zastúpenej Advokátskou kanceláriou H., s. r. o., B., konajúcej prostredníctvom konateľ'a a advokáta JUDr. M. H., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 NcC 56/2009-183 z 25. novembra 2009 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 63/2010 z 28. mája 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti I., s. r. o., o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2010 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti I., s. r. o., S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou H., s. r. o., B., konajúcej prostredníctvom konateľ'a a advokáta

JUDr. M. H., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 NcC 56/2009-183 z 25. novembra 2009 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 63/2010 z 28. mája 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je odporcom v konaní vedenom Okresným súdom Michalovce (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 122/2009. Žalobca *„v predmetnom spore spochybňuje naše vlastnícke právo. V konaní pritom dôvodí údajným porušením povinností uložených nám predbežným opatrením OS Michalovce č. 10 C 121/2003-59 z 24. 10. 2003, z ktorého bol ako fyzická osoba jedným z oprávnených.*

Platnosť a účinnosť uvedeného predbežného opatrenia je podľa žaloby základom predmetného sporu.“

Zákonným sudcom v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 10 C 122/2009 je JUDr. Z. Š. (ďalej len „zákonný sudca“), ktorý je zákonným sudcom aj vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 10 C 121/2003, v rámci ktorej bolo vydané sťažovateľom označené predbežné opatrenie.

„Po zistení existencie súdneho sporu a oboznámení sa s jeho obsahom“ dospel sťažovateľ k presvedčeniu, že zákonný sudca a všetci sudcovia okresného súdu by mali byť z prerokovania veci vylúčení, pretože *„... existuje závažné podozrenie o nedostatku neustrannosti menovaného sudcu, nakoľko by tento mal v konaní hodnotiť svoje vlastné prvé rozhodnutie a z ohľadom na vyjadrenie ďalších sudcov OS Michalovce v konaní 19 C 103/2006 vedeného medzi rovnakými účastníkmi, ktorí sami vyjadrili svoju zaujatosť vo veci i celého súdu OS Michalovce“*.

Sťažovateľ 23. októbra 2009 vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnému sudcovi pre jeho pomer k veci a tiež proti všetkým sudcom okresného súdu. Krajský súd rozhodol o námietke zaujatosti uznesením č. k. 2 NcC 56/2009-183 z 25. novembra 2009 tak, že ju *„odmietol dôvodiť aplikáciou § 14 ods. 3 OSP, v zmysle ktorého sa na našu námietku nemá prihliadať a teda vec podľa jeho názoru ani nemala byť predkladaná vyššiemu súdu.*

K našej námietke zaujatosti vznesenej voči všetkým ostatným sudcom OS Michalovce sa nevyjadril vôbec.“.

Sťažovateľ podal proti označenému uzneseniu krajského súdu odvolanie „*Namietajúc postup i rozhodnutie KS v Košiciach, dôvodiac osobitne na nesprávnosť záveru KS Košice (aplikácia § 14 ods. 3 OSP) ako i absenciou rozhodovania o našej druhej námietke (proti všetkým sudcom OS Michalovce)...“*, v ktorom žiadal vylúčiť zákonného sudcu, ako i všetkých ostatných sudcov okresného súdu z prerokovávania predmetnej veci a túto prikázať inému prvostupňovému súdu Slovenskej republiky.

Dňa 23. júna 2010 bolo sťažovateľovi prostredníctvom okresného súdu doručené uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 63/2010 z 28. mája 2010, ktorým zastavil konanie o námietkach zaujatosti dôvodiac, že „... *NS SR avšak ani iný (všeobecný) súd SR nie je príslušný vo veci rozhodnúť“.*

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza, že „*Hoci riadne a včas vzniesli... dôvodné námietky zaujatosti, príslušné súdy - Krajský súd Košice i NS SR sa vecou odmietli zaoberať, hoci každý z iného dôvodu.“.*

Okresný súd podľa sťažovateľa „postupoval plne v súlade so zákonom, keď vec predložil v súlade s ust. § 16 ods. 1 OSP Krajskému súdu v Košiciach a nepostupoval podľa § 15a ods. 5 OSP.

Bolo ale potom povinnosťou Krajského súdu Košice vec riadne prejednať, čo sa však podľa nášho názoru nestalo. Rozhodnutie KS Košice tak ostalo prinajmenšom v časti o námietke zaujatosti proti všetkým sudcom OS Michalovce zjavne neodôvodnené, teda arbitrárne. Najvyšší súd odmietol naše odvolanie dôvodiac, že sa nejedná o odvolanie, nakoľko Krajský súd Košice mal vo veci prejednania námietok zaujatosti konať ako nadriadený súd. Rozhodnutie nadriadeného súdu je podľa názoru NS SR rozhodnutím mimo rámca inštančného postupu. Uzavrel preto, že proti rozhodnutiu o námietke zaujatosti zákon nepripúšťa žiadny opravný prostriedok.“.

Podľa tvrdenia sťažovateľa „Záver NS SR v uvedenej veci, podporený obdobným záverom 3. civilného senátu NS SR sp. zn.: 1 Cdo 20/97... neobstojí“, pretože „o námietke zaujatosti všetkých sudcov Okresného súdu Michalovce môže rozhodovať po prvý raz výlučne inštančne nadriadený súd, ktorý ale v nijakom prípade nemôže rozhodovať ako súd odvolací.

Vylúčenie možnosti preskúmania záveru súdu o námietke zaujatosti podľa nášho názoru potom nemá oporu v zákone, ako tvrdí NS SR. Naopak, zákon (201 prvá veta OSP) takýto postup výslovne dovoľuje.

Záver NS SR potom nie len že porušuje OSP, ale vo svojich dôsledkoch priamo zasahuje do našich ústavných práv na spravodlivý proces.“.

Sťažovateľ v tejto súvislosti tvrdí, že namietaným uznesením najvyššieho súdu mu bolo „odňaté právo na prístup k súdu“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa I., s. r. o. na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie veci pred nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, rozhodnutím Najvyššieho súdu SR č. 1 Cdo 63/2010 zo dňa 28. 5. 2010 ako i rozhodnutím Krajského súdu Košice č. 2 NcC/56/2009-183 zo dňa 25. 11. 2009 porušené boli.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR č. 1 Cdo 63/2010 zo dňa 28. 5. 2010 ako i rozhodnutie Krajského súdu Košice č. 2 NcC/56/2009-183 zo dňa 25. 11. 2009 sa zrušujú a vec sa vracia Najvyššiemu súdu SR, prípadne Krajskému súdu Košice na ďalšie konanie.

Porušovateľ je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní odo dňa doručenia tohto nálezu prostredníctvom jeho právneho zástupcu, ktoré budú vyúčtované v priebehu konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným

právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre uvádza, že postup a rozhodnutie súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

Zo sťažnosti a z jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľ 23. októbra 2009 vzniesol v konaní pred okresným súdom sp. zn. 10 C 122/2009 námietku zaujatosti proti zákonnému sudcovi pre jeho pomer k veci a tiež proti všetkým sudcom okresného súdu.

Krajský súd rozhodol o námietke zaujatosti uznesením č. k. 2 NcC 56/2009-183 z 25. novembra 2009 tak, že ju vrátil súdu prvého stupňa ako bezdôvodne predloženú. Krajský súd odôvodnil svoje rozhodnutie aplikáciou § 14 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), v zmysle ktorého „Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach.“

Podľa názoru krajského súdu *„Ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ustanovených v § 14 ods. 3, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá... Z uvedeného dôvodu súd prvého stupňa na takéto podanie žalovaného v 2. rade nemal prihliadať a v tomto prípade nemal ani vec nadriadenému súdu predkladať.“*

Keďže tvrdené skutočnosti nie sú dôvodmi na vylúčenie sudcu, ktorému bola vec pridelená na konanie a rozhodnutie, nie sú splnené podmienky na rozhodovanie o vznesenej námietke zaujatosti voči ostatným sudcom Okresného súdu Michalovce, pretože títo v predmetnej veci nekonajú a nemôžu konať pokiaľ vo veci koná JUDr. Z. Š. Preto o tejto

námietke nebolo rozhodované.“. Namietané uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 7. januára 2010.

Sťažovateľ v podaní označenom ako „*odvolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 NcC 56/2009-183 o námietke zaujatosti*“ z 26. februára 2010 žiadal, aby najvyšší súd napadnuté uznesenie krajského súdu zmenil tak, že vylúči zákonného sudcu, ako i všetkých ostatných sudcov okresného súdu z prerokovania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 10 C 122/2009 a vec prikáže na prerokovanie a rozhodovanie inému prvostupňovému súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd rozhodol uznesením č. k. 1 Cdo 63/2010-223 z 28. mája 2010 tak, že konanie o opravnom prostriedku proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 NcC 56/2009 z 25. novembra 2009 zastavil. Svoje uznesenie odôvodnil skutočnosťou, že predmetné odvolanie „*smeruje proti takému uzneseniu krajského súdu, kde nie je daná funkčná príslušnosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (a ani žiadneho iného súdu) o ňom rozhodovať, nezostalo iné riešenie, než aby pre uvedený neodstrániteľný nedostatok podmienky konania bolo konanie o tomto opravnom prostriedku v zmysle § 104 ods. 1 O. s. p. zastavené*“.

Z odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu ďalej vyplýva, že Občiansky súdny poriadok upravuje odvolanie ako univerzálny riadny opravný prostriedok účastníka, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa, pokiaľ to zákon výslovne nevylučuje. V prerokovávanej veci však smeruje opravný prostriedok sťažovateľa proti spomenutému uzneseniu krajského súdu, ktorý rozhodoval v postavení nadriadeného súdu (porovnaj § 16 ods. 1 OSP, pozn.). Napadnuté rozhodnutie podľa názoru najvyššieho súdu nie je rozhodnutím prvostupňového súdu (ako sa mylne domnieva sťažovateľ), ktoré by bolo možné napadnúť odvolaním za podmienok ustanovených zákonom, a preto najvyšší súd nie je funkčne príslušný na prerokovanie odvolania proti tomuto uzneseniu krajského súdu.

Najvyšší súd zdôraznil, že rozhodnutie nadriadeného súdu vydané v konaní o vylúčení sudcov podľa § 16 ods. 1 OSP je síce rozhodnutie konečné, ale je vynesené mimo rámca inštančného postupu, t. j. v takomto prípade krajský súd nekoná ani ako súd prvého stupňa a ani ako súd odvolací. Proti takému rozhodnutiu zákon nepripúšťa žiadny opravný prostriedok (teda ani dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok účastníka, a preto vyslovený záver o chýbajúcej funkčnej príslušnosti najvyššieho súdu platí i v prípade, že by sa podanie – opravný prostriedok sťažovateľa neposúdilo ako odvolanie, ale ako dovolanie). Na tomto základe najvyšší súd dospel k záveru, že v danom prípade nejestvuje žiadny funkčne príslušný súd, ktorý by mohol o takomto opravnom prostriedku sťažovateľa rozhodnúť a v tejto súvislosti poukázal aj na zhodu jeho názorov v predmetnej veci „s konštantnou judikatúrou o danej otázke (porovnaj napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 20/97, publikované v časopise *Zo súdnej praxe v čísle vydania /zväzku/ 4 ročník 1998 na strane 81)*“.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa a posudzovaní v nej uplatnených námietok ústavný súd vychádzal zo svojej stabilizovanej judikatúry, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od

znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Ústavný súd posúdil argumentáciu krajského súdu a najvyššieho súdu uvedenú v odôvodneniach namietaných uznesení a dospel k záveru, že zodpovedá ústavne konformnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (najmä § 14 až § 17 a § 201 a nasl. OSP, pozn.), a preto považuje obe sťažovateľom napadnuté uznesenia za ústavne akceptovateľné a udržateľné. V danom prípade tak krajský súd, ako aj najvyšší súd svoje uznesenia riadne odôvodnili, pričom ide o také uznesenia, ktoré v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárne. Oba vo veci sťažovateľa konajúce a rozhodujúce súdy rešpektovali platnú procesnoprávnu úpravu konania o odvolaní a konania o námietke zaujatosti, a teda postupovali v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy. Postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej veci nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Súhlas s argumentáciou sťažovateľa by naopak viedol k absurdnému záveru, a to, že rešpektovaniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zodpovedá taký postup súdov, ktorý nie je v súlade s platnou právnou úpravou ich konania a rozhodovania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2010